

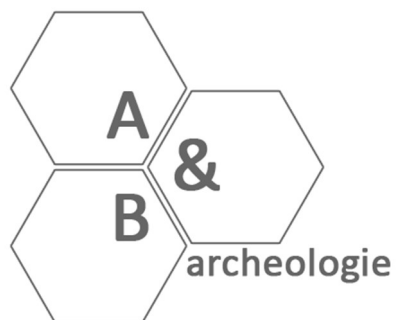
2021.048

Archeologienota Kortrijk Sionwijk

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

14-7-2024

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in de zogenaamde Sionwijk te Kortrijk (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen woongebied, waarbij de oppervlakte van de betrokken percelen groter is dan 3000m² en de totale oppervlakte van de bodemingrepen groter is dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied, ca. 30 785m² groot, heeft een onregelmatige vorm en situeert zich ter hoogte van de zogenaamde Sionwijk, daterend uit de jaren 70 van de 20ste eeuw. Het terrein sluit in het westen aan bij de Scheutistenlaan en wordt centraal van zuidwest naar noordoost doorsneden door de Sionlaan. Ook de bestaande Jasmijnenlaan, Rozenlaan, Hyacintenlaan en Narcissenlaan situeren zich binnen de contouren van het plangebied. Het plangebied omvat verder een 102 woningen, met bijhorende tuinen, bijgebouwen en/of garages, geordend langsheen deze straten. In de doodlopende straatsdelen zijn pleintjes, bedekt met gras en bomen, aanwezig.

Het plangebied was tot in het begin van de 20ste eeuw gelegen in landelijk gebied, relatief ver verwijderd van de dichtstbijzijnde kernen van Kortrijk, gelegen op ca. 2km ten noordwesten van het plangebied, Zwevegem, op ca. 3km ten zuidoosten van het terrein, en Bellegem, gesitueerd op ca. 4,6km ten zuiden van het plangebied. De Villaretkaart uit 1745-1748 situeert het plangebied in een agrarische omgeving met zeer verspreide bebouwing. Het terrein bevindt zich tussen de voorlopers van de reeds bestaande Oudenaardsesteenweg in het noorden en oosten, de Roggenlaan en Roggenveldlaan in het zuiden en de Beekstraat en Maandagweg in het westen. In het noordwestelijke deel van het terrein lijkt een beekvallei te worden aangegeven. Het terrein is verder onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Op de Ferrariskaart (ca. 1777) worden enkele hoevegebouwen aangegeven binnen de grenzen van het terrein, dat zich net ten noorden van een site met walgracht lijkt te bevinden. Rondom de gebouwen zijn boomgaarden en akkerlanden aanwezig. Aangezien de Ferrariskaart niet 100% betrouwbaar is, de projectie steeds een afwijking vertoont en er geen bebouwing aanwezig is op de vroegere en latere kaarten, is de kans klein dat er rond 1777 effectief gebouwen aanwezig waren binnen de grenzen van het plangebied. De Atlas der Buurtwegen uit 1840 toont geen bebouwing meer binnen de grenzen van het plangebied, wel wordt een pad (sentier n°66) aangegeven dat het terrein doorkruist. De Poppkaart (1842-1879), Vandermaelenkaart (1846-1854) en de topografische kaarten uit de tweede helft van de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw geven een gelijkaardig beeld weer. Vanaf de topografische kaart van 1883 is eveneens een weg aanwezig in het noordoostelijke deel van het terrein. Ook de orthofoto van 1971 geeft aan dat het plangebied in deze periode nog onbebouwd was. De autosnelweg met afrittencomplex Kortrijk-Oost is nu te onderscheiden meteen ten zuiden van het terrein. Ook is de omgeving van het plangebied in deze periode reeds vergroeid geraakt met de stedelijke agglomeratie rond Kortrijk. Nog in de jaren 1970 krijgt het plangebied zijn huidige invulling, die ook te zien is op recentere luchtfoto's. Afgaande op de cartografische en luchtfotografische bronnen kan aldus gesteld worden dat het plangebied geen grootschalige verstoringen onderging voorafgaand de constructie van de huidige bebouwing en de

aanleg van de huidige straten. Met het inrichten van de woonwijk gingen echter ingrijpende grondwerken gepaard.

Het plangebied situeert zich binnen de stedelijke agglomeratie van Kortrijk, binnen het Leie-Schelde Interfluvium. Het landschap wordt gekenmerkt door de vallei van de Leie en de Heulebeek, met omringende lager gelegen gronden in het noorden van de stad en door de aanwezigheid van een heuvelrug met diverse toppen en uitlopers die zich in het zuidelijke deel van Kortrijk van west naar oost uitstrekt. Het plangebied situeert zich net ten noorden van een van deze noord-zuid georiënteerde uitlopers en bevindt zich zo in de overgangszone tussen de Leievallei in het noorden en de hoger gelegen landschapsdelen in het zuiden. In het microreliëf van het plangebied valt algemeen een lichte stijging van noord (ca. +20,6m TAW) naar zuid (ca. +22,4m TAW), overeenkomstig met de bredere landschappelijke context, op te merken. Verder houden de hoogteverschillen ook in zekere mate verband met de aanwezige infrastructuur (woningen en wegenissen) binnen het plangebied. Voorafgaand de inrichting van de woonwijk waren hier matig natte tot matig droge zandleembodems aanwezig.

Op archeologisch vlak is de kennis over het gebied ten zuidoosten van de stadskern van Kortrijk aanzienlijk toegenomen gedurende de laatste 15 jaar, onder meer met verschillende proefsleuvenonderzoeken en opgravingen ter hoogte van het Evolis-bedrijventerrein en ter hoogte van de Morinnestraat. Hierbij kwamen aan weerszijden van de Pluimbeek bewonings- en funeraire sites uit verschillende periodes (metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen) aan het licht. Daarnaast worden in de omgeving van het plangebied diverse (laat-) middeleeuwse sites met walgracht, alsook enkele sites uit de nieuwe en nieuwste tijden aangegeven. Het archeologisch kader wijst op menselijke bewoning in de ruime omgeving van het plangebied sinds de metaaltijden, doorheen de Romeinse periode en middeleeuwen tot op heden.

De volledige woonwijk wordt vernieuwd. Na de afbraak van de bestaande woningen worden 133 nieuwe woonentiteiten opgetrokken, verspreid over 5 zone. Eén bouwzone wordt volledig onderkelderde met een ondergrondse parkeergarage, ca. 3,5m diep. De straten en het rioleringstracé binnen het plangebied worden eveneens volledig heraangelegd. Verspreid over het terrein worden meerdere groenzones ingericht, met daarin graspleinen, bomen en waterbekkens. Over het volledige terrein zullen bodemingrepen plaatsvinden. Er kan hierbij uitgegaan worden van een algemene bodemimpact van ca. 80cm à 1m diep, met plaatselijke diepere verstoringen voor de aanleg van de parkeergarage en de nutsvoorzieningen.

Het plangebied kende een eerder hoge archeologische verwachting voor sites met grondsporen, maar door de inrichting van de woonwijk in de jaren 1970 en de bijhorende bodemverstoringen moet deze verwachting naar beneden worden bijgesteld. Bodemkundig zijn er geen gegevens gekend dat er afdekkende lagen aanwezig zijn (geweest) op het terrein die voor een bescherming van het archeologisch niveau kunnen hebben gezorgd bij de grootschalige bouwcampagne van ca. 50 jaar geleden, die zich uitstreckte over het volledige plangebied. Dit betekent dat eventuele archeologische sporen zich eerder ondiep onder de teelaarde zullen hebben bevonden. Bij de ontwikkeling van de woonwijk in de jaren 1970 ging het omzetten van landbouwgrond naar bouwgrond, het optrekken van woningen, het aanleggen van de straten en het inrichten van tuinen ongetwijfeld gepaard met grootschalige grondwerken. De kans dat daarbij het archeologisch niveau reeds is verstoord, is zeer reëel. Mogelijk zijn er nog enkele stukjes van het terrein waar het archeologische niveau wel nog

bewaard is, maar door het diffuse karakter daarvan zal een verder vooronderzoek meer vragen oproepen dan beantwoorden. Daarnaast is het in kader van een prospectieonderzoek zo goed als onmogelijk om dergelijke kleine zones te kunnen vatten, laat staan dat eventuele archeologische sporen op een correcte manier zullen kunnen geïnterpreteerd worden. In ieder geval zal de samenhang tussen eventuele archeologische sporen verloren zijn gegaan, waardoor een eventuele archeologische site niet meer in zijn geheel zal kunnen geëvalueerd worden. Een verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken zal met hoge waarschijnlijkheid geen relevante kennisvermeerdering opleveren. Op basis van bovenstaande argumenten wordt dan ook **geen verder vooronderzoek** geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het onverwacht aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.